

VINDICIAE
PRO LIBRO QUINTO
DE SACRAMENTO EUCHARISTIÆ

QUI EST PRIMUS DE SACRIFICIO MISSÆ

Ad CAPUT VI.

Catholica veritas probatur ex sacerdotio Melchisedech, Genes. xiv. Psal. cix. et Hebr. vii. Hinc confitetur hoc argumentum: Christus est Sacerdos secundum ordinem Melchisedech: Sed offerre sacrificium, est propriissimum Sacerdotis munus: Ergo necesse est Christum illud aliquando, obtulisse secundum illum ordinem, et ritum, quo Melchisedech offerebat: Atqui Melchisedech obtulit sacrificium incertum in pane, et in vino: Ergo etiam Christus id aliquando obtulit: Nusquam vero nisi in ultima cena, ubi et Apostolis idem faciendum præcepit. Amesius verbosus valde hic est, sed nihil penitus ad rem; nec verbo quidem attigit interpretationem SS. Patrum communissimam, nobisque concordem; qui vel solus sufficit, ut argumentum hoc censeatur convincens.

Ad CAPUT VII.

Celebratio agni Paschalii figura erat expressa celebrationis Eucharistiae, ut habet communis Patrum consensus, hic a Bellarmino relatus: Atqui celebratio agni Paschalii sacrificium quoddam fuit, ut constat ex Exod. xii. Num. ix. I Cor. v. Cur enim Apostolus sacrificium Christi *Paschæ immolationem* appellaret, si non fuisset verum sacrificium agni Paschalii immolatione: Ergo celebratio Eucharistiae, immolatio victimæ Deo oblate esse debet, ut figura figurato respondeat. Amesius nescius quo se veritat, aut syllogismum esse falsum, et nullius con-

sequentiæ, et tamen nec vitium in forma assignare potest; nec aperte omnino negare audet propositionem, communis Patrum suffragio ratam: Etsi tandem ad pristinum illud suum effugium redeat quo prætendit: «nullas dari figuras Sacramentorum»; quod supra rejectum est.

Ad CAPUT VIII.

Bellarmino: *Sanguis testamenti federis Exod. xxiv. vers. 8. ut et omnia sacrificia veteris legis fuerit typi, ac figura sacrificii Eucharistici (ut constat ex SS. Patrum suffragio, sed quos Amesius nihil curat)*; Ergo et hoc.

Ad CAPUT IX.

«Hoc nostrum sacrificium etiam Prophetis libris demonstratum est», S. August. Epist. 49. ut Isa. xix. *Cognoscant Aegyptii Dominum in illa die, et colent eum in hostiis, et muneribus.* Et ne Calvinus cum suis evadat, additur ibidem mox: *In illa die erit altare Domini in medio Aegypti.* Ad sacrificia spiritualia, et impropria nullum altare visible requiritur. Ita etiam Isa. lxvi. *Assumam ex eis Sacerdotes, et Levitas, etc.* Et Hierem. xxxix. ubi uteque Propheta loquitur de conversione Gentium, ac Sacerdotibus Christi, ut ibid. S. Hieron., Theodore, etc. explicant. Daniel viii et xxii. dicitur Antichristus ablatrus iuge sacrificium; quod S. Hippolytus Martyr cum aliis de sacrificio Missæ exponit. Et certe tollere non poterit iuge sacrificium, nisi id jam inde a Christo duraverit.

Ad CAPUT X.

Nullum illustrius vaticinium habemus illo Malachie: *Non est mihi voluntas in vobis: ab ortu enim solis usque ad occasum, magnum est nomen meum in gentibus, et offert nominis meo oblatio munda etc.* Ubi prophete non de aliquo sacrificio Mosaico, sed novae Legis proprie dicto, sermonem esse, non modo ex SS. Patrum consensu, hic a Bellarm. relato, sed etiam multis rationibus evincitur. 1. Quia id cum sacrificio Iudaorum conferatur: Ergo non intelligitur de sacrificio a Iudeis offerendo. 2. Quia singulari numero, quasi una oblatio dicitur, cum sacrificia Iudaorum essent plurima. 3. Quia oblatio dicitur singulariter munda: nempe tum ex parte rei oblate, adeo præstantis, ut nulla parte ritus et incurvante oblationis, tum ex unquam sacrificantis improbitate commaculatur. Unde merito rejicitur ab omnibus Arias Montanus, Catholicus aliqui, et piis, qui non minus contra totius Ven. Antiquitatis sensum, quam contra ipsorum verborum apertam significacionem, ea verba retulit ad sacrificia Gentilium, quae jam Malachie tempore Deo, in Gentilismo offerrentur; quasi vera ea tantopere collaudavant, et sacrificia Iudaorum anteponendâ fuerint! Inceptor adhuc est evasio Sectariorum, qui per hanc oblationem mundam, solum Crucis sacrificium intelligent, que per fidem, ac devotionem fidelium, Deo semper offerunt. Hoc certe falsum est, quod sacrificium cruentum, non sit proprium Ecclesiæ, per Christum congregata; nec proprio succedit antiquis sacrificiis, sed cum iis conjunctum fuit: imo ab origine mundi fuit in Ecclesia fidelium, cum omnes fide Christi (saltuum implicita) vivebant, ejusque passionis Christi Deo offerebant. Ineptissime denum detorquetur a plerisque Lutherano-Calvinianis ad sacrificia impropria dicta, et spiritualia, preceum, bonorum operum. Tum quia habitationes spirituales in omni lege, et statu a piis Deo offerebantur. Tum quia opponuntur sacrificii visibilibus, que reprobaruntur. Ergo hoc unicum, quod approbatur, et illis præfertur, similiter visible est, et proprio dictum. Tum, quia juxta Lutherano-Calvinianos, preces, bona opera, et omnes justitia nostra, non sunt oblatione mundæ, sed velut pannus menstruata.

Ad CAPUT XI.

Catholica veritas probatur etiam ex Novo Testamento Joan. iv. vers. 22. *Veri auditores adorabunt in spiritu et veritate;* quæ verba intelligenda sunt de sacrificio Nov. Test. vero, et propri dicto. Nam ne in usu ejusdem vocis, in eodem contextu equivocationem gratis admittamus, dicendum est, verbum adorandi, etiam in his verbis (*In spiritu et veritate adorabitis Patrem*) cultum proprii Sacrificii significare; ita ut cultus sacrificandi parro nec ad templum Hierosolymitanum, neque ad Garizitanum sit coartandus; sed ubique in Ecclesia Christi, in spiritu, et veritate futurus: *In spiritu* quidem, qui fit spirituali, et divina virtute, per verbum Sacerdotis; *in veritate* autem, quia jam non in umbra figure, sed vere ac realiter caro, et sanguis Christi in illo offertur.

Ad CAPUT XII.

Catholica veritas demonstratur ex historia ultima Cœna. Nam si Christus adhibita consecratione ipsam panis et vini substantiam, ad divine Majestatis gloriam protestandam destruxit, ac in suum corpus, et sanguinem commutavit, dubitari nequit, quin ea actio fuerit verum, ac proprium sacrificium, juxta definitionem, initio allatam. Sed verum esse antecedens constat ex Matth. xxvi. vers. 26. Marc. xiv. vers. 22. Luc. xxii. vers. 19. I. Coriath. xi. vers. 24. Nempe Christum panem, et vinum, illudque Deo gratias agendo (ejusque Majestatem adeo protestando) benedicisse, consecrare, ac substantialiter immutasse verbis illis: *Hoc est corpus meum, etc.* Cum ea verba vera esse nequeant, nisi substantia panis, et vini in fine prolationis verborum destruatur, adeoque in corpus, et sanguinem Domini convertatur, ut dixi supra: Et quia Christus id quod ipse fecerat, etiam Apostolis, eorumque successoribus in sui memoriam faciendum præcepit, ut liquet ex illis verbis: *Hoc facite etc.*, hinc irrefragabiliter evincitur, etiam Sacerdotes novæ Legis in Missa, juxta institutionem Christi, corpus, et sanguinem ejus legitime, ac proprie offere.

Ad CAPUT XIV.

Ex I. Corinth. x. tria argументa pro stabilienda Catholica veritate colliguntur.

I. — Ex comparatione mensæ Domini cum mensa Gentilium, et Judæorum, Aperi-
tissime enim comparat Apostolus mensam
Domini, unde sumimus Eucharistiam, cum
altari Gentilium, ubi immolabatur idolis; et
cum altari Hebraeorum, ubi immolabantur
sacrificia carnalia Deo vero. Inde sequitur,
mensana Domini esse etiam quoddam altare, et
proinde Eucharistiam sacrificium. Cavili-
tatem autem illa Amesii, qua simili compara-
tione dispensatoria iniqui, et justi Lue. XVI.
vers. 8. eludere conatur, frivola est; quam
et Apostolus præclausissime videtur Hebr. XIII.
*Habemus altare, de quo edere non habent po-
testatem, qui tabernaculo deseruent.*

II. — Apostolus apertissime dicit: Ita nos
fideles sumere corpus, et sanguinem de
mens Domini, ut sumebant Judæi hostias,
et Gentiles idolothyta ex suis altaris, seu
mensis. Quia comparatio inepta esset, si
Eucharistia non esset sacrificium Deo immo-
latum.

III. — Paulus docet, eos qui manducant
idolothyta, ita conjungi cum idolis, ut cen-
seantur veri idolatria; unde sic arguit:
Qui manducat idolothyta, fit particeps altaris
idolorum, immo fit socius immolantium
idolis: Ergo est idolatria; Sacrificio enim
est proprius actus latræ. Ergo si apta est
Pauli comparatio, oportebit etiam circa Eu-
charistiam ita argumentari: Qui manducat
Eucharistiam fit particeps altaris Domini:
Ergo consenit in oblationem Eucharistie
Deo factam, ita ut socius eam offerrentur:
Ergo Deum hac oblatione culta latræ
honorat. Amesius putat « conclusionem ad-
mittendam, dummodo removetur vox obla-
tionis », quam frusta praetendit « nihil
pertinere vel ad comparationem, vel ad pro-
positum Pauli ». Quod vero addit: « Posse se
multo accurasier hinc argumentari, communio-
nem cum Christo haber sine Transsubstan-
tiatione etc. » vanum est. Nam libenter
damus, hoc ex loco non evinci Transsubstan-
tiationem, et hanc non exig ad qualemque
communionem cum Christo. Quid vero
hoc ad rem?

Ad CAPUT XX.

Catholica veritas confirmatur rationibus
Theologicis. Prima sumitur ex conjunctione
legis, et Sacrificii, seu inter religionem, et
Sacrificio externum, ac proprie dictum;
ut omnino necesse sit, aut legem et reli-

gionem, vere ac proprie in Christi Ecclesia
non reperiri: aut Sacrificium quoque exter-
num, et proprie dictum in Christi Ecclesia
reperi. Amesius: « Falsissimum hoc esse
clamat innocentiae status, in quo fuit lex, et
religio sine sacrificio proprie dicto ». Resp.:
Hoc temere hariolator. Quid in statu inno-
centiae futurum fuisse si perseverasset, unde
novit Amesius? Sane recta naturalis ratio
suadet, omnino futurum in ea sacrificium.
At, inquis, pro brevi illa mora nihil legitur
de facto ullum fuisse ab Adamo oblatum sa-
crificium. At neque leguntur illi actus fidei,
spei, charitatis, religiosi etc. Vecors fuerit,
qui idea illos negaret.

Confirmatur hoc argumentum: Quia sa-
crificium proprie dictum est cultus proprius
Dei, id est qui soli illi, omnium consensu
debetur; nam alia omnia genera honoris
sunt aliquo modo communia cum creaturis:
Ergo nulla esse potest inter mortales Religio
sine sacrificio proprie dicto; nam Religio ad
colendum Deum institutus: nam autem colit
Deum, sed potius ignominia afficit, qui cul-
tum illi soli debitum, ei non adhibet. Hec
nimur Amesius sunt *nugæ*, que non nisi
omittendo, et convinciendo enervare potui!
Uti et illud, quo per inductionem probat
Bellarm. ex SS. litteris, Sacrificio proprie
dictum cum ipsa Religione natum esse, et
cum illa extingui. Hæc Amesius mereæ sunt
nugæ pura omissione enervanda
videbantur.

Ad CAPUT XXI.

Secunda ratio ducitur a collatione Ecclesiæ
et Synagogæ. In populo judaico fuerunt pro-
prie facta Sacrificia: Ergo et in populo Chris-
tiano esse debet. Amesius: « Hoc argumen-
tum ab omni ratione adeo est derelictum, ut
contrarium prorsus ex antecedente consequatur.
Nihil enim, quod inter Judæos proprie
pertinebat ad templum Hierosolymitanum,
locum illum habet in Ecclesia Christiana.
Sacrificia autem unice pertinebant ad altare
templi ». Verum quam utilis, et cœca sit
hæc iniciatio veritatis vel inde patet, quod
quatuor rationes, quibus consequentiam pro-
barat Bellarmius, nec attingere ausus sit
Amesius, sed, more suo, per puram omis-
sionem enervari. Sunt autem ha: 1. Quia
Christus non sustulit instituta Patris sui in
Vet. Testam. sed ea vel perfecte, vel mutavit
in meliora, ut patet in preceptis, et Sacra-
mentis. Cur igitur non idem fecisset in Sa-

erificio? 2. Sacrificium et summus cultus,
qui Deo tribui posse exterius: Ergo si in
Vet. Test. fuisset sacrificium et non in
novo, fuisset Deus in veteri Legi longe
majori honore affectus, quam in nova; ac
proinde Christus Patris sui, non honorem,
sed ignominiam proenrasset. 3. Rationes eur
Hebrei habuerint proprie dicta sacrificia,
inveniuntur etiam in populo Christiano; ne-
mpe eterque populus erat exterius, et
visibilis, carne et spiritu constans: eterque
representant mortem Christi, illi futuram, nos
preteritam: utrique honore summo, et soli
Deo debito debent Deum colere: utriusque
sacrificio Deum placare, beneficia impe-
trare, ac pro imprecatis gratias agere con-
venit. 4. Christiani re ipsa retinent omnia alia
genera honoris, et cultus, quibus Hebrei
Deum colebant, ut adorationem, invoca-
tionem, vota, hymnos, festa, jejunitia, eleemo-
synas, etc. Cur non vel maxime etiam sacri-
ficium proprie dictum? Hec sunt curvis non
per verso etiam gentili philosopho sufficien-
tes in re morali demonstrationes, quæ tamen
Amesio mereæ *nugæ* pura omissione enervanda
videbantur.

Ad CAPUT XXII.

Tertia ratio sumitur ex differentia inter
Sacramentum, et Sacrificium. Nam com-
mune est omnibus Sacramentis, ut ab alio
denter, ab alio accipiantur, neque ulla sibi
Sacramentum administrat. Si ergo Eucha-
ristia tantum Sacramentum esset, nemo sibi
eam ministrare posset; cujus tamen contra-
rium semper fuit in usu, quod attinet ad eos,
qui Eucharistiam consecrant. Amesius: « Quis
igitur circumcidit Abrahamum? Quis manu
porrexit Israelitum in desert? aut aquam
petra ipsius propinavit? » Resp.: Non loqui-
tur Bellarm. de Sacramentis Vet. Test. sed
Novi tantum, ut patet ex subjectis exemplis
a Bellarmio; quod tamen argumentum ipse
non tam ut convinces, quam congruentie
rationem proposuisse videtur. Illud quod
annectit contra Lutheranos, efficaciam est,
neque hic omnitudinem: Nullum Sacra-
mentum Nov. Test. continet re ipsa corpus Christi,
sed solum sunt signa visibilia continentia
virtualiter gratiam sanctificantem; neque
alid requiritur ad rationem Sacramenti,
cum hoc nihil aliud sit, quam instrumentum
sanctificationis. Unde et Eucharistia potius
esse proprie Sacramentum, etiam si cor-
pus Christi re ipsa non contineret. Quæ igitur
causa est, cur debuerit necessario Eucha-
ristia Christi corpus re ipsa continere, nisi
ut posset vere et proprie Deo Patri a nobis
offerri; ac proinde Sacrificium esse vere ac
proprie dictum? Et sane mirum est, cur
Lutherani concedant, corpus Christi vere et
realiter praesens esse in sacramento Eucha-
ristie, et simul admittant, victimam esse
omnium, quæ unquam fuerunt, præstans-
simam, et tamen pertinacissime negent,
posse, aut debere offerri Deo; quasi non sit
omnino exploratum, et certum, debere Deo
offerri id, quod habemus optimum. Hic Ger-
hardus silet cum sociis.

Ad CAPUT XXIII.

Bellarm. a cap. 6. usque huc copiose pro-
bat hoc dogma; hic ex universo Ecclesiæ
consensu illud firmat. Hoc argumentum effi-
caciousimum esse vel inde colligitur, quod nec
Amesius, nec Gerhardus, nec Titius, nec alii
(quod sciam) Lutherano-Calviniani vel obiter
attингere ausi sint. Amesius certe per
puram omissionem, more suo enervavit; qui
tamen, si sue jactationi aliquatenus respondere
voluisse, aut potuisse, negligere non
debeat, quod ipse Bellarm. dixerat: esse
efficacissimum apud illos omnes, qui non
nimis sibi placent, quosque superbæ fu-
mus non nimis excavat; sumiturque ex
consensu, et testimonio totius Christianæ
Ecclesiæ Graecæ, Latinae, Barbaræ, quæ ab
annis mille floruit. Nam adversarii fatentur,
Missam Pontificiam, ut nunc est, Sacrificium
esse, et receptam in toto orbe terrarum. Ita
Lutherus contra regem Anglie, et in lib. de
Captiv. Babyl. cap. 4. « Missa, inquit, pas-
sim creditur esse Sacrificium, quod offeratur
Deo. Accedunt his dicta SS. Patrum, tot
exempla, tantusque usu per Orbem constant
ter observatus. Nec moveat, quod totas orbis
contrarium usum, et sensum habeat etc. »
Joannes Calvinus lib. IV. cap. 48. fatetur:
« Hanc sententiam, quod Missa sit sacri-
ficium, inebriasse omnes reges terra, et po-
pulos, a summo usque ad novissimum ». Et
§. 41. « Veteres illos » (Patiæ scilicet SS.
Cyprianum, Cyrrillum, Augustinum, Ambro-
sium, Nyssenum etc.) « video hanc memo-
riam alii detortisse: imitati sunt propriis
Judaicæ sacrificandi morem, quam aut
ordinaverit Christus, aut Evangelii (Calvi-
nistici) ratio ferebat, etc. » Ex hoc porro
principio certissimo, et ab adversariis con-

cesso, sequitur necessario, si non est verum, quod nos docemus. 1. Ecclesiam totam perisse, et Christum Sponsam suam, et hereditatem amisisse: non enim Ecclesia Christi esse potuit, qua palam idolatria tot seculis servivit. 2. Sequitur, falsa esse yaticinia Prophetae Osee, et aliorum, qui predixerunt, post Christi adventum idolatriam cessatram. 3. Falsam esse Christi promissionem Matth. XVI. *Porta inferi non prevalebunt adversus eam.* 4. Falsam esse Apostoli sententiam I Timoth. III. Ecclesiam esse columnam, et firmamentum veritatis. 5. Santos omnes, qui plurimi his postremis seculis, vita, et miraculis floruerunt, idololatras, impios, et sacrilegos fuisse. 6. Deum, qui tam multa futura, et minus necessaria illis revelavit, hoc tamen ministerium summe necessarium, nulli omnino, quamvis sanctissimo viro, ante Lutherum revelasse. Quodsi hæc absurdissima sunt, sequitur certe, verum esse, quod nos cum Ecclesia Catholica docemus; quod sane etiam adversari intellegent, si non omnino in reprobrum sensum dati essent. Istam enim consequentiam nulla ratione negare possunt: Orbis terra ab annis mille creditur Missæ sacrificium: Ergo vel Missa est sacrificium; vel ab annis mille deinceps Christi fides in terris; perit Ecclesia; rediit idolatria; vana fuerunt Prophetatum et Christi oracula. Heo omnia verissime Bellarminus; cui si immotusset aperte professio ipsius Lutheri de disputatione sua cum Dæmone (que exstat copiose ab ipsomet descripta Luthero tom. 7. German. Wittemberg. fol. 479.) sine dubio, ut maximi quoque momenti hoc adjunxit superiori argumento. Quisquis enim sine præjudicio, et passione considerat totius illius disputationis decursum, dubitate non poterit, abrogationem Missæ cum pluribus aliis erroribus debere Lutherano-Calvinianos nocturno Lutheri didascalico; ut invicte ostendant Tannerus, Serarius etc. Ut vel ex hoc solo, veritas, et sanctas las hujus Sacrificii cluescat.

Jam vero testimonia SS. Patrum quatuor primorum saeculorum pro eodem tam sunt crebra, et perspicua, ut merito dubitare quis possit, majorine impudentia, et impietate Lutherus Calvinus, Magdeburgenses, Hessianus, et alii agnoscunt hoc, ac damnum erroris, et superstitionis in Patribus; an vero mustei interpres, sicut S. Scriptura, ita et Patrum aperiissima queaque in oppositam partem detorquent? Qua in classe reperi-

tur etiam Gerhardus Titius, et nuper citatus Edmundus Albertinus, e quo libet unicum flagitiæ artis specimen ex innumeris adnotare. Is ergo fol. 390, recitatis Card. Perroni his verbis (Sacrificium Crucis unicum est propitiatorium per se; inde tamen non sequitur, nulla esset alia propitiatoria per illius applicationem; quoniam cause principales, subalternas, et instrumentales non excludunt): Unicum per se est salutis lacravum, scilicet sanguis Christi in cruce effusus: At Eucharistiam secundum Eusebium, hoc sensu, propitiatorium sacrificium esse, patet ex ipsomet lib. IV. de vita Constantini, cap. 45. in dedicatione templi Hierosolymitanum loquente: « Alii precibus, et disputationibus celebratitudinem ornabant: ali lectiones divinas interpretabantur, abditos sensus aperientes, et qui nihil horum poterant efficiere invenientis sacrificiis, et mysticis Hieroglixi divinum numen placabant. » Poteratne clarus Sacrificium nostrum incurvant, et propitiatorium exprimi? Quid ad hoc Sacramentarius Albertinus? « Ut omittam, inquit, non constare, utrum Ensebius per inculta sacrificia, et mysticas Hierurgias Eucharistia celebrationem intelligat, an vero supplications, quod potius videtur innuere etc. Perronium dico in nostram sententiam transire, ac a Tridentini conciliabuli fide evidenter discedere. Nam Eucharistiam Sacrificium propitiatorium quodammodo dici posse; tum quia commemoratio sit veri, ac proprie dicti Sacrificii propitiatori, quod in Cruce oblatum est; tum quod ejus sit applicatio, non illibenter concedimus; sed hoc sensu negamus, eam magis vere et proprie Sacrificium propitiatorium appellari, quam aut Baptismum, aut preces, per quæ similiter et applicatio fit, aut obtinetur veri Sacrificii propitiatori in Cruce facti. Ad concilium Tridentinum horum non contentum, multo ultius pergit; at enim: « Missa sacrificium esse vero propitiatorium, per adverbium vero, « intelligens», proprie, et ex se. « Quod confirmat, tum addendo: « per ipsum fieri, ut misericordiam consequamur; « tum asserendo: « Deum ita placari, quia Christus ibi inveniente immolatur etc. « Tum denique, hoc canone sententiam nostram, ut mutat cor-decmando: « Si quis dicerit etc. His enim omnibus aperiissime indicat: Missaticum illud suum Sacrificium per se esse propitiatorium, etc. » Quis hic non videat, ac detestetur multiplicem hujus Sacramentarii cavil-

lationem, et sycophantiam, qua non in odo aperiissima Eusebii verba in hereticum sensum, sed etiam Card. Perroni verissimam doctrinam, ut concilio Tridentino contrariam andet traducere, feda ludens æquivocatione in particula illa. *Ex se?* Quis enim Catholicorum dixit, aut sensit unquam, Sacrificium incurvant habere *ex se*, h. e. independenter a sacrificio cruento Crucis, vim placandi Deum? Vix pilo melius hoc Sacramentarium est Titius, qui, cum alias de reali praesentia lis est, rejecti tropum Calvinisticum; hic vero, ubi de Sacrificio, totus est in eo, ut verba potissimum SS. Patrum ad proprium Sacrificium precum, et elemosynarum, cum Kennitio detorqueat. Haud certe « magis auctum quam aquilam cernere necessum est», qui velit ex SS. Ignatio, Ireneo, Turtulliano, Justino, Cypriano etc. dicere, esse « verum, et proprium, incruentum tamén Sacrificium; cum id supradicti Proceres Letherano-Calvinistici perficie yiderint, ideoque « periculose locutionis, superstitionis, absurditatis », etc., damnariunt.

Amesius noster caute ista omnia declinavit, præcipue autem in elundens SS. Scripturae testimonios, ac tribus argumentis, que ex ipsa ratione SS. Scripturarum, et Patrum lectione instructa petuntur. Nos in prioribus vestigia Amesii hand prememus hic, cum fateamur cum Suarezio, et alii, dicta Scriptura, præseruit Nov. Testam. per se sumpta, absque regula Ecclesiastica traditionis, hic non esse tam perspicue convincentia, quia a Tropistis multo magis, quam illa clavissima verba: *Hoc est corpus meum*, ad libitum versari queant: absolute tamen nullum a Bellarm. aftert Scripturæ testimonium, quod non plurimum suadeat intentum, et juncta Patrum consensione persuadeat.

Ad CAPUT XXIV.

I. — Objicium Lutherani: « *Cœna Domini est Sacramentum*: Ergo non est Sacrificium, Sacramentum enim datur nobis a Deo, et non nobis accipitur: Sacrificium autem a nobis Deo offeritur, et accipitur a Deo. » Hoc est fundamentale Lutheri argum., ob cuius rei ignoratiam, pronuntiat Catholicos esse idololatras. Sed hic Achilles Novatorum re ipsa Theristofidior, et debilitiore est. Facile enim eliditur, negando sequelam; cum una et eadem entitas possit habere duplice formalitatem, sub una

Tom. VII.

40

Ad CAPUT XXV.

I. — Objic. « Christus est sacerdos in aeternum: Ergo nulli subs. itui debent Christo successores, vicarii, suffraganei: nulla enim datur multiplicatio Sacerdotum, nisi proper mortem precedentium, Hebr. VII. » Resp.: Argumentum nullius valoris est; si enim sequela vim haberet, probaret pariter, Christum nec in officio Magistri, Pastoris, et Ministri Sacramentorum etc., ullos habere coadjutores, et ministros subordinatos; quod tamen manifeste absurdum est, nec ab ipsis Puritanis omnino admittitur. Rationes disparitatis ab Amesio hic assignatae,

aut mere materiales sunt, aut plane voluntariae, unde eadem facilitate negantur, qua assumuntur. Quod vero Bellarm. hic incidenter dixit: Christum non posse alia ratione vere dici Sacerdotem in eternum, nisi per Ministros sacrificet; Amesius ex Cajetano, et Vasq. strenue impugnat. Sed utrumlibet dicatur (nam neutra earum opinio sua caret probabilitate), argumentum Amesii nihil hinc firmatur. Cum denique Apostolus Hebr. vii. videtur excludere absolute multiplicationem Sacerdotum in Nov. Test. id intelligendum est quoad eamdem dignitatem, et potestatem, non autem quoad Sacerdotes inferiores, et qui respectu Christi, ministri sint, et dicantur. Porro frustra objicit, et non probat Amesius: « Apostolum aquae absolute excludere omnem multiplicationem Sacerdotum Nov. Test. ac Mediato- rum »: utroque enim non excluduntur subordinati, secundarii, applicantes tantum mediationem, Sacrificium, Redemptionem etc. Aaronis sacrificium penitus extinctum est quoad omnia, per Christi Sacerdotium. Quomodo autem hinc infertur legitime antithesis Amesiana de subordinatis Christi Sacerdotibus? Ridiculum denique est, quod exemplum aliud postulat Amesius, « ministrorum Sacerdotum, vel manentium Sacerdote Summo absente, vel idem Sacrificium iterum offerentum, quod ipse obtulerat. » Pari ratione Sociniani possent exigere exemplum, quo quis satisficeret pro aliena injuria, et offensa gravi, ita ut lesu ex rigore iustitiae satisfiat, etc.

II. — Objic. « Per Missæ Sacrificium injuria fit Sacrificio Christi in Cruce oblati. Ex illo enim sequitur: hoc non habere vim infinitam, et aeternam, quatenus semel fuit oblatum, sine illa repetitione: quod tam in Epist. ad Hebr. cap. v. vii. viii. ix. et x. non semel affirmatur. » Resp.: Neg. assumpt. ejusque probationem. Apostolus enim in ea Epistola disserit contra Judæos, qui veram Crucis oblationem negabant, et sine Christi gratia veram sibi vendicabant iustitiam, et legis observantiam, non adjutorio Christi, sed suis operibus: remissionemque peccatorum, non Sacrificio Crucis, sed Sacrificio brutorum animantium tribuebant; quasi illa per se, sine relatione ad Christi mortem, virtutem expandi peccata haberent. Contra quos optime argumentatur, et concludit Apostolus, dicens: quod lex per suas hostias; et victimas non perficiebat homines, et

corum redemptions; alioquin non cessassent illa offerri. Id autem praestitisse Christum per unicum suum Sacrificium cruentum, quo semel oblatu, dedit simul pretium infiniti valoris, quod sufficiat remittendis infinitiorum hominum peccatis. Itaque placavit Christus hac unica oblatione Deo Patri omnes, quantum quidem in se est: quia tamen per homines stare potest, quin applicetur illis redemptio Christi in se etiam superabundans, tamquam causa universalis; Et quia cause universales nihil efficiunt sine concursu particularium: ideo, sicut necessaria est fides, Baptismus, bona opera etc., quibus applicetur illi fructus; sic et Sacrificium incurvantur, quotidie in Ecclesia offerendum; non quidem ut compleatorem nostra Redemptions pretium, sed ut hoc nobis applicetur; quod nusquam negavit Apostolus. Sicut ergo Sacrificia Vet. Test. placebant Deo, quatenus erant representativa, et typi futuri Sacrificii Crucis, et etiam placent eundem; ita multo magis Sacrificium nostrum incurvantur, quod est representatio mystica cruenti in Cruce peracti, multo magis placet Deo. Per qua evanescunt plures replicæ Amesianæ, ac præsertim ea, quia ait: « Per Sacramentum Eucharistie sat-nobis applicari Sacrificium Christi cruentum »; nam bonitas Dei noluit tantum unicuum medium, sed plurima applicantia nobis reliquerre. Et, ut supra dictum, Sacramentum Eucharisticum ut sic, cum sit vivorum, non est per se institutum ad remissionem sive culpa, sive penæ; Sacrificium vero principaliter ad remissionem penarum peccatis debitur. Omitto plurimos insulsos cavillos.

III. — Objic. « Sacrificium Missæ oblatum, et ex hominum memoria exequitum unicam Christi mortem: singulis enim Missis tantum tribuitur a Pontificiis, quantum ipsi morti Christi. » Resp.: Mirabile, et perversum est hoc argumentum; cum tantum ab sit, ut Missa obliteret mortem Christi, et vel maxime efficiat, ne unquam obliteretur. Est enim essentialius nihil aliud, nisi representatio illius mortis, in Cruce pro nobis obite. Falsum est, nos, qui dicimus: Christum saepe incurvantur offerri, dicere, cum sepius mor, sive ut in Sacramento, sive ut in Sacrificio. Unde, queso, quidquam eorum paradoxorum probatur? Amesius I. « Si eadem sit vis Sacrificii absque morte, que est ipsius mortis, tum mortis nulla ratio est habenda. » Resp.: Est eadem vis Sacrificii absque morte

jam in presenti persessa, concedo; absque morte olim obita, et nunc mystice representata, nego. Hujus ergo mortis vel maxime habenda est, et habetur in Missa memoria. Amesius 2. « Infinita Sacrificia Missæ, si Christus realiter in illis offeratur, unam simplicem oblationem in Cruce factam, non possunt non aequæ obscurare, ac multa milia agnorum Paschalium, unum aliquem agnum extra numerum collocant. » Resp.: Nequent illud obscurare ullatenus; quia cum omnem vim suam, ab illa morte realiter percussa accipiant, illud unicum cruentum, omnia incurvata, etsi in infinitum oblatu, vel maxime illustrat. Amesius 3. « In sacrificio rei viventis requiritur occiso, et mors rei sacrificare: sed in Missa Christus vivus dicitur sacrificari. » Resp.: Missa est verissimum Sacrificium, et tamen non exigit victimam occisionem presentem, sed praeterit. Sufficit autem in presenti ita offerri, ut licet non mortua, modo tamen mortua, sub panis et vini specie sit manducabilis, et potabilis. Ubi manifeste intervenit immutatio hostie talis, ut jam sub alienis accidentibus possit, ista cibi, et potus sumi, non minus ac olim de hostiis mactatis vescebantur Sacerdotes, et alii. Nulla sunt hic contradictionum præstigia, nisi quas ex suo cerebro affingit Amesius. Cur enim in forma rei inanimate, vel sub specie panis, et vini non possit offerre Deo Christus vivus, præsens, et representatus per verba mystica, ut olim pro nobis occisus?

IV. — Objic. « Missa præcipit hominibus mortis Christi fructum, quia novum Redemptions pre se fert, et promittit. » Resp.: Nil hilorum verum est. Nam Missa unum idemque sacrificium est, tum cum Sacrificio cruento Christi (quia illius est commemo-ratio, et representatio, et utriusque eadem est hostia); tum inter se: quia in omnibus Missis, una, eademque hostia, ab uno eodemque principali sacrificante offeratur. Ut enim supra dictum est: Sacrificium passionis Christi (cuju[m] commemoratio ac representatione est Sacrificium Eucharisticum) ex se habet virtutem intrinsecam aeternam, salvandi omnes, quicquid in perpetuum accidente fide et operibus per Christum ad Deum. Sed instat Amesius 4. « In ultima Cena contendit Bellarm. Testamentum novum fuisse confectum, et sanguinem Christi effusum in remissionem peccatorum, omniaque sacrificia in illa Missa suum complementum

habuisse: quod si verum, causa dici non potest, cur Christus postea in cruce moretur. » Respond.: Causa est, tum quia Christo ita placuit: tum quia ipsa oblatione incruenta in Cœna non fuit nisi mystica representatione ipsius mactationis realis in Cruce; cui soli erat ex decreto divino affixa Redemptio generis humani, et solutio pretii infiniti pro peccatis omnium. Per quod etiam eliditur 2. instantia Amesii, cum ait: « Sacrificium illud Nov. Testam. quod secundum ordinem Melchisedech offeratur, per se tollit peccata, prout semel offertur. Hebr. vii. v. 27. Sed Bellarm. antea c. 6. disertis verbis affirmavit, Sacrificium Crucis, si per se consideretur, non fuisse secundum ordinem Melchisedech, sed sacrificium Eucharistie, vel Missæ. » Resp.: Sacrificium incurvantur in ultima Cœna non nisi quatenus erat representativum cruenti in Cruce, atque adeo non per se solitarie tollebat omnia peccata; idque ex decreto Dei, qui et hanc actionem, qua offerebat mystice scipsum Christus Patri, ut omnes alias ejus actiones theandricas, singulas etiam infiniti valoris, non voluit habere effectum Redemp-tionis, nisi dependenter a cruento Sacrificio Crucis. Licet vero Christus non fuerit Sacerdos secundum ordinem Melchisedech, ratione Sacrificii cruenti, sed solum ratione Sacrificii Eucharistie: tamen Sacrificium Crucis dici potest secundum ordinem Melchisedech ratione ipsius Sacerdotis Christi, a quo offerebatur: ipse enim absolute Sacerdos erat secundum ordinem Melchisedech, ut eum in ipsa etiam Cruce vocat Apostolus. Hebr. v.

V. — Objic. « Institutio Christi sic habet: Accipite, et manducate; non autem: offrete; Ergo oblatio non est ex instituto Christi ». Respondeo: Neg. antecedens, includit enim oblationem in illo: *Hoc facite*, scilicet, quod ego feci. Christum autem sacrificasse, haec tenet probatum est. Nugatoria cavillatio est, cum hinc interficiat Amesius: « Sic Judic. vi. Abimelech aperte jussisse Sacrificium offerre, quia dixit: *Hoc facite*. »

VI. — Objic. « Christus solus est Sacerdos Nov. Testam. Christus igitur in Missa a Pontifice Sacrificium non potest offerri ». Respond.: Melior illatio hæc non est, ac ista: Unus est Magister Deus: Ergo nullus minister verbi potest docere Evangelium: Subordinate cause secundæ non tollunt primam, et universalem, sed supponunt.

VII. — Objic. « Nulla pars Missæ potest

ostendit in qua ratio Sacrificii propriæ dicti inventitur : Ergo non est Sacrificium ». Antecedens fuse conatur probare, tum ex dissensione Scholasticorum inter se quoad hoc punctum; tum opponendo aliquas rationes Bellarinianis assertionibus; sed his sequenti capite obviabitur. Hic loci lustranda erunt.

§. UNICO.

Cavillationes Gerhardinae.

Hæ plerique plane frigidæ sunt, et insulæ, aut coincidunt cum Amesianis.

Th. 10. sic arguit : « Juxta Bellarm. Apostoli in Scriptura numquam vocant Sacerdotes Christianos, sed Episcopos, et Presbytros tantum. Ergo etiam non docuerunt Episcopos et Presbyteros offerre proprie dictum Sacrificium, uti Sacerdotes Vt. Testimenti ». Resp. : Uthæc sit qualiscumque conjectura a nomine ad rem, argumentum certe convincens non est, quia sine dubio, etiamsi Christus Dominus conceperit verbis eos crevasset Sacerdotes, potuisse tamen justis de causis nolis in primordiis Ecclesie eos ita vocari, donec adoleveret Religio Christiana; et ratio Sacrificii incurvanti nimis paradoxa visa fuisset Gentilibus, si se æque dixissent vere, et proprie esse Sacerdotes, ac eos, qui apud Iudeos, et Gentiles victimas offerabant.

Th. 28. ait : « Si Sacrificium panis, et vini fuisset a Melchisedecho oblatum ad præfigurandum Missæ Sacrificium, sequeretur 1. Christum etiam sub speciebus Aaronicorum sacrificiorum esse offerendum: nam etiam ab his panis, et vinum offerebatur. Sequeretur. 2. Transubstantiationem in Eucharistia esse nullam, quia Melchisedech non transsubstantiavit panem, et vinum. Sequeretur. 3. vini usum non esse laicis negandum, quia nec Melchisedech negavit. Sequeretur. 4. non esse propitiatorium, nec impetratorium. 5. Nec esse necessarium, nec impetratorium. 6. Nec esse necessarium, ut a jejuniis accipiat corpus Domini. 7. Nec vini cum aqua mixtionem. 8. Sacerdulos non offerre, quia solus Christus est Sacerdos secundum ordinem Melchisedech, nec ullus habet Successores. 9. Nec offerendum pro defunctis, quia Melchisedech viventibus panem, et vinum obtulit ». Resp. : Hæc argumentatio similis est huic : Si Gerhardus esset Evangelicus secundum ordinem (vel refor-

mationem) Lutheri, et non Calvini, sequaretur, Gerhardum debere etiam « 1. nullum interpretandi verbi Dei legem pati. 2. Nec curauit mille Augustinos, mille Cyprianos». 3. Admittere nunc unum, nunc tria, nunc duo Sacra menta, etiam septem non dammare. 4. Monialem ducere in concubinam. 5. Communione sub una imperare, si Papa, vel concilium præsiperet sub utraque. 6. Extremam sibi vim facere, ut Sacramentariae consentiat. 7. Omnia fatali necessitate fieri etc. Numquid insulae satis? Ostendat Titius, in quo Gerhardinae sequæ sint minus pueriles et negotiales. Numquid omne simile est dissimile? alioquin enim non simile, sed æquale, et idem esset. Similes ineptias addit duabus sequentibus thesibus, simul aperi tissime contradicunt communis Patrum consensus de Sacrificio Missæ Melchisedechi præfigurante Eucharisticum.

Th. 44. adducit verba Bellarmini, quibus rejicit Benedicti Ariæ Montani expositionem in cap. 1. Malach. et sic everti vult communem doctrinam Patrum, et reliquorum Theologorum omnium, qui verba Malachia de sacrificio incruento Nov. Test. interpretantur. Nonne et hoc puerile satis? Numquid præclara illatio : « Ergo Bellarminus est Lutheranismi testis »!

Ad CAPUT XXVII.

Puerilis, et insulsa plane est cavillatio illius nonæ objectionis Lutherano-Calvinistica, qua etiam alias (ut soëe in superioribus notavi) dogma fidei arietare satagunt here trici ex eo, quod in modo illa explicandi, vel defendendi, Theologi non concordant; aut quod non constet, in quo precise, aut formaliter consistat essentia aliquid rei. Numquid pari ratione licet arguere: Lutherus, Zwinglius, Calvinus, eorumque discipuli non convenient, in quonam consistat ratio Sacramenti : Ergo nullum habent Sacramentum? Quid? an ideo, quia sunt varie opiniones de essentia quantitatibus, et an consistat in peculiari accidente, an vero materie identificetur, aut allicui qualitati materiali etc., ideo non poterimus libero determinare, an hec, vel illa res sit quanta? Num quia diverse sunt sententiae de essentia numeri, an consistat in solis absolutis unitibus, an potius in relatione, que detur extra animam a parte rei, aut in relatione rationis etc., ideo erit incerti, quot numeri intersint inter

unitatem, et centenarium? Quid certius, quam dari tempus in rerum natura? quid tamen præcisè illud sit, tam difficile assignatur, ut perspicacissimam quoque S. Augustini mentem fatigari. Liberis habere Deum volitiones non modo Christianis, sed etiam sapientioribus Gentilium, extra controversiam est; in quo tamen ea præcise consistat, et quomodo a voluntate necessaria distinguantur, quis evolvit? Facilius est, Theologorum ea de re opiniones probatissimè impugnare universas, quam illa earum usquequaque satisfacere intellectui, ita ut plese acquiescat. Universis ergo in ejusmodi questionibus Theologis, quid ita sit pertinet ad fidem; cur, vel propter quod ita sit, pertinet ad exercitium ingeniorum. Unde tam fata est presens objecio Lutherano-Calvinistica, ut si quidquam valeret, omnes facile articuli fidei ex methodo et illatione possint reverti. Percurramus breviter assertions in hoc puncto partim certas, partim probabiliores, non quod ita necessarium sit ad tuendum fidelis dogma de sacrificio incruento; sed ad maiorem explicacionem, ad depulsionem effaciencie eorum, quæ cavillatio Sacramentaria fidei Catholice objectavit.

I. — Ex quinque illi principalioribus partibus (scilicet 1. oblatione panis, et vini; 2. consecratione, et transubstantiatione eorum in corpus, et sanguinem Christi; 3. oblatione horum per expressa verba; 4. fractione, et commixtione Sacramenti; 5. distributione, et consumptione), certum est, in prima consistere essentiam Sacrificii non posse; cum res terrene non possit constitutre Sacrificium illud augustissimum: neque in tercia; cum ex Evangelio constet, eam a Christo non fuisse adhibitum; idemque est de quarta. Tota ergo controversia est de consecratione, et sumptione, quæ fit a Sacerdote: nam etiam de distributione, et sumptione, quæ fit a populo, extra controversiam est inter Catholicos, non pertinere ad rationem, et essentiam Sacrificii.

II. — Certum est, si Sacrificium accipiat pro re, que offeratur, corpus et sanguinem Domini esse id Sacrificium, quod in Missa proprie offeratur, non vero panem, et vinum, et hæc aliquo modo, tamquam terminus a quo transubstantiationis, pertinet ad rem, que sacrificatur, sub cuius speciebus accidentalibus incipit apparet corpus, et sanguis Christi. Neque tamen ideo sunt dico, quod muneri intersint inter

panis, et corpus Domini sint res diversissimæ, si eorum natura consideretur; unum tamen sacrificium faciunt, quod est panis, in corpus Domini transmutatus. Amesius : « Unum Sacrificium non potest consistere ex duabus rebus confatis, que numquam simul constitunt. Quæ etenim simul non existunt, non possunt simul offerri; sed panem et vinum simul existere cum corpore, et sanguine Christi. Pontificii omnes negant ». Resp. : Neg. assump. Nulla enim contradictione in hoc cernitur, quod in eodem sacro ritu, ex diversi actionibus constante, requirantur due res, quarum altera quoad substantiam designat esse sive per diversam, sive per eamdem actionem, qua sub ejus accidentibus incipit esse corpus, et sanguis Christi. Offeratur ergo panis per actionem transubstantiativam, ita, ut ejus substantia designat esse, corpus vero Christi incipiat esse.

III. — Oblatio panis et vini consecratio nem præcedens, ad integratatem accidentalem, et quasi extrinsecum Sacrificii pertinet. Amesius : « Integritas pertinet ad essentiam rei integralem: hæc igitur est contradictione manifesta ». Imo hoc est delirium Amesii manifestum. Anne dens, unguis, articulus, aut pars integrans quæcumque ablata efficit ex homine non hominem? Integratatem hic Bellarminus aliam non intelligit, nisi quam habet Missæ Sacrificium ex institutione Ecclesie. Æque insulsum est, quod de altera oblatione, post consecrationem que fit, interfert Amesius, « Christum, et Apostolos integrum Sacrificium non obtulisse ». Quid mirum? Integratam accidentalem, et ritus, ad decorum, et devotionem facientes, Ecclesie commiserunt addendos.

IV. — Bellarmini opinio, qua cum Gabr. Soto, et aliis Thomistis docet, sumptionem Sacerdotis esse partem essentiale, adeoque complementum alterius partis, scilicet consecrationis, est sine dubio probabilis, quia nempe per ipsam sumptionem adhuc magis consumitur victimæ. Neque enim repugnat, in Sacrificio victimam aliquam, destructionem duplicum subire: imo id olim in holocausto erat necessarium. Nam prius victimæ mactabatur, deinde tota cremabatur: unde in hoc assimilaretur holocausto hoc sacrificium, juxta hanc sententiam. Idem fere etiam docet Card. Lugo, qui et inde probat, cur non possit in illo casu sacrificari sine sumptione, quia nempe, si omittatur sumptio, manebit Sacrificium incomple-

tum. Opposita sententia, quæ cum SS. Thoma, et Bonaventura tenet, solam Consecrationem esse de essentiâ hujus Sacrifici, est communior inter Scholasticos, et saltuum non minus probabilis, ac altera. Fundamentum est : tum quia in sola consecratione, non autem in consumptione exercet actionem sacrificandi in persona Christi : tum quia essentia sacrificii debet esse in actione, ex cuius termino possit esse particeps populus Christianus Sacrifici : Non potest autem fieri particeps rei, qua tamquam terminus resultet ex sumptione Sacerdotali : Ergo non sumptio, sed sola consecratio est de essentiâ hujus Sacrifici incertum. Tum, quia si sumptio sacerdotalis esset pars essentiæ, Christus non immolarebat sub omnibus accidentibus, sub quibus consecratur, sed sub illis tantum, sub quibus sumitur a Sacerdote : tum denique, quia nulla est actio ad

id aptior consecratione ; nam ex vi consecrationis Christus mactatur ut victimâ incurante, et mystice, quatenus ex vi verborum separatur corpus a sanguine, et sanguis a corpore, ut essent separata, nisi per concomitantiam naturalem aliunde connecterentur : Ergo, etc. Haec utrinque perquam probatiliter dicuntur; et rem aucti mihi telisse Suarez videtur, cum disp. 75, sect. 5, docet, utrumque modum potuisse commode a Christo institui, idque sibi esse certissimum. Quod autem de facto Christus instituerit in hoc, non esse certum, cum voluntas Christi, ex qua sola id pendat, non satis nobis nota sit; quamvis ob rationes, et dicta Patrum ibidem adducta, magis inclinet in partem posteriorem. Nec ultra hic in controversia fidei requiritur, cum de ipsa Sacrifici substantia summus sit omnium Theologorum consensus.

VINDICÆ

PRO LIBRO PRIMO

DE SACRAMENTO POENITENTIAE

Ad CAPUT VIII.

Bellarum. : Quæstio prima est : An poenitentia signis externis manifestata, accedente ad eam verbo absolutionis, sit sacramentum novæ Legis proprie dictum? Catholici affirman : hæretici negant. Amesius. 1. « Disputant Scholastici sub tripli genere : quatenus est virtus : quatenus est sacramentum. Signa autem externa, per quæ manifestatur, nihil magis pertinent ad sacramenti naturam, quam gratiam et virtutem. 2. Accessio verbi absolutionis pertinet non tantum ad poenitentia, sed et ad fidem gratiam, et magis propriæ ad fidem : Nihil est igitur in ista constitutione cause, quod ullo modo favet Poenitentia sacramento » : Resp. : Assumunt ista plane voluntarie sine ulla probatione ; quorum falsitas in decursu patet. Certum est omnibus Catholicis, et nisi fallor, plerisque etiam Lutheranis, et Calvinistis, conversionem ad Deum, per se loquendo, posse adequate per actus internos perfici, nec indigena actu externo, sive penitentis, sive ministri, absolutionis verba pronuntiantis.

Porro non sunt hic in limine dissimulanda mendacia, et calumnia Lutheri, Philippi, Calvini etc., que ingenti numero recitat, et profligat Bellarm. cap. 2. usque ad 7. Amesius, vero plane ad ea silendo videtur agnoscere, ea pro merito esse a Bellarm. excusa. Excedit autem imposturaram et calumniarum numerus facile quadragesimum, et quibus juvat paucas has adnotare, utrique Patriarchæ fere communes : « Nos poenitentiam in externis ponere : fidem in ea,

et promissionem non curare : de interiori mentis renovatione, et vera correctione mirum apud nos silentium : penitentem debere esse incertum de remissione peccatorum : nos docere, Christum satisfecisse pro originali; pro actualibus nos ipsos satisfacere : Nos in hoc sacramento nullam facere mentionem meritorum Christi; Papam dicere : (Nemo extra me, meas claves, et Missas potest opem ferre ; Christus, et fides hic nihil possunt conferre ; Christus est ebrios, stolidus, fatuus, et obtitus, quantum potest ligandi cum Clavibus mihi tradidit : Qui non adorat ventri mei crepitus, peccatum mortale committit, et dignus est inferno) ; Apud Papistas nulla fit Christi, aut fidei mentio, sed sperat quisque se propriis operibus delere omnia peccata coram Deo. Enumeratio peccatorum in confessione precepta est simpliciter impossibilis etc. » Quid est syphontane, imo satanice mentiri, si hoc non est?

Ad CAPUT X.

I. — Probatur Catholica veritas ex Joan. xx. *Quorum remiseritis peccata, remittuntur eis etc.* Ex istis verbis colligitur symbolum divinitus institutum, et promissio gratiæificantis. Cum enim Dominus dederit Apostolis potestatem dimittendi peccata hominibus, dubitari non potest, quin signo aliquo externo eam potestatem exerceri voluerit : neque enim alias homines corporei intelligentiæ possent, sibi remitti peccata. Nulla hic est « conjectura incerta », ut ex voce colligitur male fingit Amesius. Falsum est : « nullum symbolum certum institutum ex